

— jako by revoluce nebyla nejvyšším projevem mravnosti a jako by reformismus neznamenal konečnou jen reformování kapitalistické společnosti, jejíž nedostatky Bláha viděl i kritizoval. — Bláhovu sociologii není však možno zredukovat na tyto výchozí principy. Jeho (byť i pozitivisticky chápaná) úcta k faktům mu dovolila shrnout bohatý faktografický materiál a vyslovit řadu cenných závěrů, které (spolu s jeho úsilím o zdokonalení sociologických metod zkoumání) nejsou bez významu ani pro marxistického sociologa.

Rozbor názorů čelného představitele „starého“ pozitivismu v českých zemích — Františka Krejčího — byl předmětem přednášky dr. Jiřího Cetla (*Několik poznámek o filosofii Františka Krejčího* — 28. 4. 1959). Referent se nejprve pokusil zařadit Františka Krejčího do obecného vývoje evropského pozitivismu, aby poté sledoval Krejčího pojetí filosofie a jeho řešení hlavní filosofické problematiky. Upozornil na Krejčího kolísání a nedůslednosti a stanovil jako nejvýraznější rys jeho filosofie agnosticismus. V závěru se pak snažil oddělit živé a mrtvé v díle Krejčího, když za mrtvé prohlásil základní východiska k systému, pozitivistický agnosticismus, za živé a aktuální pak Krejčího úzké sepětí se životem a bojovnost, s níž potíral náboženství a fideismus.

Některými stránkami filosofie T. G. Masaryka se zabýval Lubomír Nový (*Ke kritice Masarykovy filosofie* — 17. 12. 1959). Poukázal především na to, že určení sociálně-politické podstaty Masarykovy ideologie jako buržoazního reformismu je zároveň klíčem k pochopení podstaty jeho filosofie. Pro Masarykovo pojetí člověka a společnosti je charakteristické psychologické odsoupení člověka: s ním ruku v ruce jde i odsoupení vědomí, poznání, svědomí a činnosti člověka. Do této souvislosti zařadil referent i otázku tzv. „racionalismu“ v Masarykově filosofii. V závěru výkladu postavil proti sobě Masarykovu „filosofii života“ a marxistický světový názor (tato část přednášky je rozvedena ve studii otištěné v tomto čísle našeho sborníku).

Všechny přednesené referáty byly na schůzích Filosofické jednoty kladně přijaty. Rozvinula se po nich vždy rušná diskuse svědčící o tom, že i v historickofilosofických tématech je při jejich správném zaměření obsaženo mnoho živých otázek naší současnosti.

Lubomír Nový

Práce katedry na úseku ateismu. Šíření vědeckého světového názoru a ateistická výchova byla hlavní náplní populárně vědecké činnosti katedry, rozvíjené zvláště ve stranických institucích (lektorské sbory, různé typy stranického školení) a ve Společnosti pro šíření politických a vědeckých znalostí. Členové katedry působili v Jihomoravském kraji i za jeho hranicemi.

Podíleli se především na politickoorganizačnické práci v ústředním a krajském výboru Společnosti, v krajském lektorském sboru strany a ve sborech obvodních: na organizaci ateistické výchovy a přednáškové činnosti, při sestavování přednáškových cyklů pro mládež, pro lékaře aj. Spolupracovali při organizaci seminářů pro lektory ateismu, přednášeli na nich nebo vystoupili s diskusními příspěvky. Kromě toho se zúčastnili četných průzkumů, zaměřených na zkoumání religiozity, na stav vědeckoateistické výchovy a propagandy, na práci osvětových zařízení apod. Někteří členové katedry se podíleli i na celostátních konferencích o ateismu, mj. byl vypracován hlavní referát („O vědeckoateistické výchově a propagandě“) na celostátní konferenci o ateismu, pořádané ústředním výborem Společnosti a ministerstvem školství. Další členové katedry vystoupili na této konferenci s diskusními příspěvky, podobně jako na celostátní konferenci o ateistické literatuře, pořádané Státním nakladatelstvím politické literatury.

Ve velké míře se členové katedry účastnili přednáškové činnosti. Jen v roce 1959 přednesli na 120 přednášek, besed a rozhlasových relací o otázkách vědeckého světového názoru a ateismu. Přednášeli na četných místech Jihomoravského kraje i v jiných městech republiky. Nejčastěji působili mezi dělnickou mládeží, učiteli, lékaři a na vesnici.

Členové katedry zpracovali též mnoho textů vydávaných pro potřeby lektorů: sborníčky otázek a odpovědí o náboženství, texty o sektách, o Vatikánu a protestantských církvích na Světové výstavě v Bruselu, vypracovávali přehledy ateistické literatury, překládali potřebné materiály apod. Publikovali též mnoho populárně vědeckých článků (zvláště v časopise „Věda a život“), ve kterých se zabývali otázkami ateismu, psali o nových publikacích z této oblasti a odpovídali na dotazy čtenářů.

Lubomír Nový